

“കർത്താവിൽ സന്ദേശിക്കുകയും” “സുക്ഷിക്കുകയും” ചെയ്യുക (3:1-3)

‘ടുവിൽ എൻ്റെ സഹോദരനാരെ, കർത്താവിൽ സന്ദേശിപ്പിൻ’. അതേ കാര്യം നിങ്ങൾക്ക് പിന്നെയും എഴുതുന്നതിൽ എന്നിക്ക് മടുപ്പില്ല’ നിങ്ങൾക്ക് ഇത് ഉറപ്പുള്ളതാകുന്നു;

‘നായക്കലെ സുക്ഷിപ്പിൻ, ആകാത വേലകാരെ സുക്ഷിപ്പിൻ; പരിചേദനകാരെ സുക്ഷിപ്പിൻ; ³നാമല്ലാ പരിചേദനകാർ; ദൈവത്തിന്റെ ആത്മാവുകൊണ്ട് ആരാധിക്കുകയും ക്രിസ്തുയേശുവിൽ പ്രശംസിക്കയും ജയത്തിൽ ആശയിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന നാം തന്നെ.

വാക്യം 1. ഒരു പ്രാസംഗികനെ ശ്രദ്ധിക്കുന്ന അനുഭവത്തെയാണ് ഈ ഭാഗ തനിന്റെ ആരംഭ നമ്മുടെ പിക്കുന്നത്. വളരെ നേരു സംസാരിച്ചേശഷം അവൻ പറയുന്നു, “അവസാനമായി.” സദാസിലൃംഭായിരുന്ന അംഗങ്ങളെല്ലാം അവരുടെ പായും മറ്റും ചുരുട്ടി കൂട്ടി മണ്ണിപ്പോകുവാൻ തുടങ്ങുകയാണ്. പ്രാസംഗികൾ തന്റെ സംഭാഷണം തുടർന്നു ... തുടർന്നു ... പോകുകയാണ്. ഈ വാക്യം ചിലർക്കുകളിലും അങ്ങനെയാണ് തോന്നുന്നത്. പത്രഭാസ് അല്പായം തുടങ്ങുന്നത് ടുവിൽ എൻ്റെ സഹോദരനാരെ എന്നു പറഞ്ഞു കൊണ്ടാണ്—പക്ഷ അവൻ തന്റെ സംഭാഷണം രണ്ട് അല്പായങ്ങളിൽ കുടെ തുടരുകയാണ് ചെയ്തത്.

പത്രഭാസിന്റെ മറ്റു ചില ലേവനങ്ങൾ പോലെ (രോമാ ലേവനം പോലെ) ഫിലിപ്പിയ ലേവനം ഒരു പ്രബന്ധം അല്ല. അത് ഒരു വ്യക്തിപരമായ ലേവനം ആണ്. ഓപചാരിക ഘടന കൂടാതെ അത്തരം ലേവനങ്ങൾ ഒരു പിഷയത്തിൽ നിന്നു മറ്റാനിലേക്ക് പാടുകയാണ്.

“ടുവിൽ” (ലോയിപോൻ) തർജിമ ചെയ്തിരിക്കുന്നത് ആ വാക്ക് ഒരു പുതിയ ചിന്തക്കുള്ള മാറ്റത്തിനു വേണ്ടിയാണ് ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത് എന്നാണ് എഴുത്തുകാർ ചുണ്ടി കാണിച്ചിരിക്കുന്നത്. ആ വാക്കിന്റെ മരുരു രൂപം പ്രഖ്യാപിച്ചു 1:13 തു ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതായിട്ടാണ് ശ്രദ്ധിച്ചത്, അവിടെ പ്രയോഗത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം തർജിമ ചെയ്തിരിക്കുന്നത് “മരുപ്പാവർക്കും” എന്നാണ്, 4:3 തു “ശോഷമുള്ളവർക്ക്” എന്നാണ്. 3:1 തു “ഇപ്പോൾ” എന്നാണ് അവിടെ തർജിമ ചെയ്യുന്നത് എന്നാണ് ചിലർ പറയുന്നതു (ഗുഡ്സ്‌പീഡ്) “എന്തു സംഭവിച്ചാലും” (എൽബി), അല്ലെങ്കിൽ അതുപോലെയുള്ള അർത്ഥത്തിൽ. അവർ ശരിയായിരിക്കാം—എന്നാൽ മിക്ക തർജിമകളിലും “ടുവിൽ” (കൈ ജേവി; എൻആർഎസ്സ്‌വി; എൻഐഎവി; സിഇഡബി) അല്ലെങ്കിൽ “അവസാന

മായി” (സിജേബി; ടിഇഹവി).¹

എങ്ങനെയായാലും, “ടട്ടവിൽ എന്തേ സഹോദരമാരേ” എന്ന പ്രയോഗം വ്യാപ്താനിച്ചിരിക്കുന്നത് പറലോസ് പിന്നീട് പിയുവാനുള്ളതിൽ ഉന്നത് കൊടുത്തുകൊണ്ടാണ്: കർത്താവിൽ സന്തോഷിപ്പിന്.

ലേവന്തതിൽ ആവർത്തിച്ചിരിക്കുന്ന വിഷയമാണ് സന്തോഷിക്കുക എന്നത്. മുൻപ് പറലോസ് സന്തോഷിക്കുവാൻ പറഞ്ഞു (1:18; 2:17, 18, 28 നോക്കുക). ഇവിടെ, തന്റെ വായനക്കാരോട് അവൻ വീണ്ടും “സന്തോഷിക്കുവാൻ” അപേക്ഷിക്കുകയാണ്. “സന്തോഷം” എന്ന വാക്ക് വർത്തമാന കാലത്തിലാണ് ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത്, അതിനാൽ സന്തോഷം തുടങ്ങേണ്ടതാണ്. അപ്പാസ്തവാന് സുപ്രധാനമായ ഒരു വാക്ക് കൂട്ടിച്ചേർത്തിരിക്കുന്നത് ശരിക്കുക: “കർത്താവിൽ സന്തോഷിക്കുക” (എംപന്നിൻ ആധിസ്). പറലോസ് പിയുന്നത്, ഒരുപക്ഷേ അവരിൽ എന്തു അപകടം സംഭവിച്ചാലും, ഫിലിപ്പിയർ “കർത്താവിൽ” ആയിരുന്നു എന്നതായിരിക്കും ഓർപ്പിച്ചത്, അതിനാൽ അവർക്ക് സന്തോഷിക്കുവാൻ എപ്പോഴും കാരണം ഉണ്ടായിരുന്നു. പറലോസ് അർത്ഥമാക്കിയതിനെ കുറിച്ച് അലേക്ക് മോട്ടിൽ എഴുതി, “നിങ്ങൾ ഇടുന്ന സന്തോഷം അവനിൽ കണ്ണെത്തുകു.”² നാം “കർത്താവിൽ” ആണെങ്കിൽ നമ്മുടെ സാഹചര്യം എന്നായാലും, നമുക്ക് സന്തോഷിപ്പാൻ കാരണം ഉണ്ട് “ഒരാൾക്ക് ശമ്പളിവസ്തു, നല്ല കാലാവസ്ഥയിലോ എപ്പോഴും സന്തോഷി പ്പാൻ കഴിയുകയില്ല. എന്നാൽ കൈസിത്യാനിക്ക് ‘എപ്പോഴും സന്തോഷിപ്പാൻ കഴിയു’ ... കൈസിത്യാനിയുടെ ജീവിതത്തിൽ കൈസർത്തുവിനോടുള്ള ബന്ധം വലിയ നിശ്ചയമുള്ളതാണ്.”³ “കൈസർത്തീയ സന്തോഷത്തെ സർപ്പിക്കുവാൻ കഴിയാത്തത്”⁴ ആ ബന്ധമാണെന്ന് വിലും ബാർക്കേ പറഞ്ഞു. “നമ്മുടെ കർത്താവായ യേശുക്രിസ്തുവിലുള്ള ദൈവപ്പന്നേഹത്തിൽനിന്നു നമ്മു വേറുപിരിപ്പാൻ ഒരു ശക്തിക്കും സാധ്യമല്ല” എന്നു പറലോസ് മറ്റാരു ഭാഗത്ത് പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട് (റോമർ 8:38, 39).

സന്ദർഭമുന്നുസരിച്ച്, “കർത്താവിൽ മര്ത്തം സന്തോഷിപ്പിന്” എന്നായി റിക്കാം പറലോസ് പറഞ്ഞത്. ചിലർ സന്തോഷിക്കുന്നത് തങ്ങൾ ചെയ്ത പ്ര വ്യൂത്തികളിലാണ്, എന്നാൽ പറലോസ് തന്റെ വായനക്കാരോട് സന്തോഷി പ്പാൻ പറഞ്ഞത് കർത്താവ് ചെയ്തതിലും കർത്താവിലും മാത്രമായിരുന്നു.

സന്തോഷിക്കുവാൻ പറഞ്ഞ ശേഷം പറലോസ്, അസ്യാളിപ്പിക്കുന്ന ഇള വാക്കുകൾ പറഞ്ഞു: അതേ കാര്യം നിങ്ങൾക്ക് പിന്നെയും എഴുതുന്നതിൽ എന്നിക്ക് മട്ടപ്പില്ല; നിങ്ങൾക്ക് അത് ഉറപ്പുമാകുന്നു. “അതേ കാര്യ്” എന്നു പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥത്തെ സംബന്ധിച്ച് ചില സുചനകൾ ഇതാ:

ഈതേ വിഷയം ചർച്ച ചെയ്ത് പറലോസ് ഒരുപക്ഷേ ഫിലിപ്പിയർക്ക് മുൻപ് ലേവന്ന എഴുതിയിരിക്കാം. ദൈവശാസ്ത്രം പുരുഷൻ എഴു തിയ എല്ലാ ലേവനങ്ങളും സുക്ഷിച്ചിട്ടില്ല. യുജിൻ പീറേഴ്സന്റെ സമാനരം പ്രയോഗം “മുൻപേലേവനങ്ങളിൽ എഴുതിയത് വീണ്ടും ആവർത്തിക്കുവാൻ എന്നിക്ക് മടിയില്ല, ... അതുകൊണ്ട് ഞാൻ പ റയുന്നു” (എംഎ സംജി).

ആ പ്രസ്താവനക്ക് മുൻപ് പറഞ്ഞ വാക്കുകളെയായിരിക്കാം പറലോസ് ഉദ്ദേശിച്ചത്: “കർത്താവിൽ സന്തോഷിപ്പിന്.” ആ പ്രഖ്യാപനം ആവർത്തിക്കുവാൻ അവനു മടിയില്ലായിരുന്നു (4:4 നോക്കുക).

പിലിപ്പിന്റെ തർജ്ജിമ പറയുന്നത്, “ഇതുപോലെയുള്ള ഒരു ഉപദേശം ആവർത്തിക്കുന്നതിൽ എനിക്ക് മുഴീപ്പ് ഇല്ല” പിലിപ്പിയർ സന്ദേശാഷ്ടകവാൻ കർത്താവിലേക്ക് നോക്കുകയാണെങ്കിൽ, പറ ലോസ് പറയുവാനിൽക്കുന്ന സ്വാർത്ഥതയെ അവൻ ഉപേക്ഷിക്കും. താഴോട് പറയുവാനിൽക്കുന്ന വാക്കുകളെ ഉദ്ദേശിച്ചായിരിക്കാം പറ ലോസ് പറഞ്ഞത്: “നായ്ക്കളെ സൃഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കിൾ ...” പക്ഷെ ശരിയല്ലാത്ത ലക്ഷ്യത്തിൽ ജീവിക്കുന്നവർക്ക് മുൻപ് നൽകിയ മുന്നറിയിപ്പുകളെ ഉദ്ദേശിച്ചായിരിക്കാം “അതെ കാര്യങ്ങൾ” എന്നു പറഞ്ഞത് (1:15, 17, 28).

പാലോസ് പറഞ്ഞതെന്നായാലും, നമുകൾ ചുരുങ്ങിയത് അതിൽനിന്നു പറിക്കുവാൻ കഴിയുന്നത് ഇതാണ്: അടിസ്ഥാന സത്യങ്ങൾ ആവർത്തിക്കുന്ന തിൽ തെറ്റില്ല. ആവർത്തനം അമിതമാകുവാൻ സാധ്യതയുണ്ട്, പക്ഷെ ചിലത് ആവശ്യവുമാണ്. ആവർത്തനത്തിൽകൂടുടെയാണ് ആളുകൾ പറിക്കുന്നതെന്ന് എല്ലാം രക്ഷകർത്താക്കൾക്കും വിഭ്യാഖ്യാനമുള്ളവർക്കും അറിയാം. കൂടാതെ ആത്മിയ സത്യങ്ങൾ ആവർത്തിക്കുവോൾ-പറലോസ് പറഞ്ഞതുപോലെ—“വായനകാരെ ഉറപ്പിക്കുന്നതാണ്”. പത്രാസ് എഴുതി,

അതുകൊണ്ട് നിങ്ങൾ അറിഞ്ഞവരും ലഭിച്ച സത്യത്തിൽ ഉഠച്ചുനിൽക്കുന്നവരും എന്നുവരികില്ലും, ഇതു നിങ്ങളെ എപ്പോഴും ഓർപ്പിപ്പാൻ ഞാൻ ഒരുംബിയിരിക്കും. നമ്മുടെ കർത്താവായ യേശുക്രിസ്തു എനിക്ക് അറിവ് തന്നതുപോലെ എന്നെന്ന് കൂടാരം പൊലീണ്ടുപോകുവാൻ അടുത്തിരിക്കുന്നു എന്ന് അറിഞ്ഞതിനുകയാൽ ഞാൻ, ഈ കൂടാരത്തിൽ ഇരിക്കുവോൾ നിങ്ങളെ ഓർപ്പിച്ചുണ്ടതുന്നത് യുക്തം എന്നു വിചാരിക്കുന്നു (2 പഠനം. 1:12, 13).

“പഴയത് തന്നെ പറഞ്ഞതുകൊണ്ടിരിക്കാതെ ഞങ്ങൾക്ക് പഴയ സത്യമല്ല, പുതിയതും വ്യത്യസ്തവുമായ സത്യമാണ് ആവശ്യം” എന്നു ചിലർ പരാതിപ്പുട്ടേക്കാം. അങ്ങനെ സംഭവിക്കുമെന്ന് പാലോസ് മുന്നറിയിച്ചിരുന്നു:

അവർ പത്രോപദേശം പൊറുക്കാതെ കർണ്ണരസമാകുമാർ സന്നമോഹം അർക്കക്കാത്തവണ്ണം ഉപദേശ്താക്കമൊരു പെരുക്കുകയും സത്യത്തിനു ചെയ്തി കൊടുക്കാതെ കെട്ടുകമ കേർപ്പാൻ തിരിയുകയും ചെയ്യുന്ന കാലം വരും (2 തിമോ. 4:3, 4).

മലോൺ എഴുതി, “പാലോസിന്റെ ചിന്തകൾ വിപരീതമാണ് ഇന്നതെന്ന സദസ്യർ, നവീനതക്കുറവിനോടും തുടർച്ചയായ ആവർത്തനത്തിനോടും ദുഃഖത്തോടും അസഹ്യതയുള്ളവരാണ്.” കൂടാതെ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, “സുവിശേഷം അറിയിക്കുവോൾ നവീനത പ്രശ്നമാക്കരുത് ... പ്രധാന ചോദ്യം, ‘അതു പുതിയതാണോ?’ എന്നല്ല, മറിച്ച്, ‘അതു സത്യമാണോ?’ എന്നതായിരിക്കണാം?”⁵

ദൈവവചനം പ്രസംഗിക്കുന്നവരും ഉപദേശിക്കുന്നവരും എന്ന നിലയിൽ, നാാ എപ്പോഴും പുതിയമയുള്ള പഴയ സംഭവം-വേദഭാഗത്തിലെ പുതിയ ഉൾക്കൊഴുക്കയോടെ, പുതിയ ചിത്രീകരണങ്ങളോടെ, സദസിനു കാണാവുന്ന

വിധത്തിലുള്ള പടനസഹായിയായ ചാർട്ടുകളും വേണമെങ്കിൽ ഉപയോഗിക്കുക. എങ്ങനെയായാലും, “മറ്റാരു സുവിശേഷത്തിലേക്ക്” തിരിയുന്നതിന് നാം ഒരിക്കലും വശംവദരാകരുത് (ഗലാ. 1:6). അടിസ്ഥാന സത്യങ്ങൾ അറിയിക്കുന്നതിൽ നാം ഒരിക്കലും മടുത്തു പോകരുന്ത്-കാരണം അത് നമ്മുടെ കേൾവിക്കാരെ ശക്തിപ്പെടുത്തുകയും ഉറപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും! പറലാസ് യുവ ഉപദേശ്താവായിരുന്ന തിമോമെഡയാസിനോട് പറഞ്ഞു, “പചനം (പ്രസംഗിക്ക), സമയത്തിലും അസമയത്തിലും ഏറുങ്ങി നിൽക്ക; സകല ദീർഘക്കാല ക്ഷമയോടും ഉപദേശത്തോടുംകൂടെ ശാസ്ത്രിക; തർജ്ജനം ചെയ്ക്ക; (പ്രബോധിപ്പിക്ക)” (2 തിമോ. 4:2). മാർഷൽ കീബിൻറ് പറഞ്ഞു, “സമയത്തിലും അസമയത്തിലും” എന്നതിനർത്ഥം “അവർക്ക് ആഗ്രഹമുള്ളപ്പോഴും, ആഗ്രഹമില്ലാത്തപ്പോഴും എന്നാണ്”

വാക്യം 2. ക്രിയാത്മക ഉറന്നാലിനു ശ്രേഷ്ഠ പറലാസ് പറയുന്ന വാക്കുകൾ നമ്മു പരിശേഖിപ്പിക്കുന്നതായി തോന്തിയേക്കാം: നായ്ക്കലൈ സുക്ഷിപ്പിൻ; ആകാത്ത വേലക്കാരെ സുക്ഷിപ്പിൻ; പരിചേരേബനക്കാരെ സുക്ഷിപ്പിൻ. ഇതായിരിക്കാം ലേവന്നതിലെ ഏറ്റവും നിഷേധ രൂപത്തിലുള്ള പ്രസ്താവന. ശബ്ദത്തിലെ പെട്ടെന്നുള്ള മാറ്റവും, “ഇടുവിൽ” എന്ന വാക്കും ഫിലിപ്പിയർക്ക് പല ലേവന്നങ്ങൾ ലഭിച്ചിരുന്നു എന്നു കരുതുവാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്; എന്നാൽ ആ അനുമാനത്തെ സാധ്യകരിക്കുവാൻ ബാഹ്യമായ തെളിവുകൾ ഇല്ല.

ഈ വാക്കുത്തിൽ ശബ്ദത്തിന് മാറ്റം വരുത്തിയിട്ടുണ്ട് എന്നു പറയാം. താൻ സ്വന്നഹിച്ച ആളുകളെ കുറിച്ച് പറലാസ് കരുതിയിരുന്നു. പരൈ അവരെ ഉപദേശിക്കുന്നവർക്ക് അവണ്ണേ ശ്രദ്ധ തിരിയുകയായിരുന്നു. പ്രയപ്പട്ടവരെ ഉപദേശിക്കുന്നവരെ എതിർക്കുന്നത് തീവ്രവികാരമുള്ളവരാണ്. അമു തന്റെ കുട്ടികളെ സൗമ്യമായി സ്വന്നഹിക്കും. എങ്കിലും, ആ അമധ്യതുടർന്നു ആരക്കിലും ഭീഷണിപ്പെടുത്തുകയോ ഉപദേശിക്കുകയോ ചെയ്താൽ അതിനെ അവർ അമർഷ വികാരത്താട ചൊന്തും! “തെളിവുള്ള മറ്റു പേരഭാഗങ്ങളിലുപരിയായി ഇത് സ്വന്നഹലേവന്നതിൽ ഒടു കുറഞ്ഞത്തല്ല” എന്നാണ് മലോണ് പറഞ്ഞത്. നിങ്ങളുടെ വീട് തീ കത്തുകയാണെങ്കിൽ ആദ്യം നിങ്ങൾ വിളിക്കുന്നത് പ്രയപ്പട്ടവരെയായിരിക്കും. അതിരുകവിഞ്ഞ വിലയിരുതലിന് ആഹാരം ചെയ്യുന്നത് മഹാവൈഷ്ണവമാണെന്നും നിശ്ചിതമായിരിക്കും.⁶

പറലാസിന്റെ പ്രയപ്പട്ടവരായ ഫിലിപ്പിയലുള്ളളവരെ ആരായിരുന്നു ഭീഷണിപ്പെടുത്തിയിരുന്നത്? യെഹുദമതാനുസാരികളായിരുന്നു എന്ന ചിലർക്കരുതുന്നു (മതതാ. 23:15 നോക്കുക), എന്നാൽ അവർ യെഹുദ ഉപദേശ്താക്കന്നാരായിരുന്നു എന്ന് മിക്ക പേരും സമ്മതിക്കും. 2 കൊതിന്ത്യർക്കെഴുതിയ ലേവന്നതിൽ പറലാസ് യെഹുദ ഉപദേശ്താക്കന്നാരെ കുറിച്ച് പറയുന്നോൾ, ഇവിടെ ഉപയോഗിച്ച് അതേ വാക്കുകളായിരുന്നു ഉപയോഗിച്ചത് (2 കൊ. 11:13 നോക്കുക). അവർ യെഹുദമതത്തിൽനിന്നും ക്രിസ്ത്യാനികളായിരുന്നവരായിരുന്നു, പക്ഷേ മോശയുടെ നൃായപ്രമാണവും യെഹുദ പാരമ്പര്യവും ക്രിസ്ത്യാനികളായ ശ്രേഷ്ഠവും വേണമെന്ന് പറഞ്ഞവരായിരുന്നു. അത് നാം പ്രപുത്തികൾ 15-ൽ വായിക്കുന്നു:

യെഹുദയിൽനിന്നു ചിലർ വന്നു: “[ജാതികൾ] നിങ്ങൾ മോശേ കൽപിച്ച ആചാരം അനുസരിച്ച് പരിചേരേബന എൽക്കാണ്ടാൽ രക്ഷപ്രഹിപ്പാൻ കഴികയില്ല” എന്ന് സഹോദരന്മാരെ ഉപദേശിച്ചു (വാ. 1).

എന്നാൽ പരീശപക്ഷത്തുനിന്നു വിശസിച്ചവർ ചിലർ എഴുന്നേറ്റ് “അവരെ [ജാതികളെ] പരിചേരെന കഴിപ്പിക്കയും മോശേയുടെ നൃഥ പ്രമാണം ആചരിപ്പാൻ കർപ്പിക്കയും വേണം” എന്നു പറഞ്ഞു (വാ. 5).

ആ പ്രശ്നം ചർച്ച ചെയ്യുവാൻ അപൂർവ്വതലമാരും മറ്റു അഭ്യക്ഷമാരും യെരുശലേമിൽ സമേജിച്ചു (പ്രപു. 15:6-29) അവരുടെ തീർപ്പ് പ്രശ്നത്തിനു പരിഹാരം വരുത്തിയിരിക്കണം. ഫലതതിൽ ദൈവശാസ്ത്രം പുരുഷമാർ പരഞ്ഞു, “രക്ഷകായി ജാതികളെ പരിചേരെന കഴിപ്പിക്കുകയോ മോശേയുടെ നൃഥപ്രമാണം അനുസരിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യേണ്ട ആവശ്യമില്ല” (വാ. 24, 28, 29 നോക്കുക). എങ്ങനെയായാലും, രൂഷമുലമായ പ്രവണത നശിപ്പിക്കുവാൻ പ്രയാസമാണ്. ആ തത്ത്വിനെ പറലോസ് ഗലാത്രർക്കെഴുതിയ ലേവനത്തിൽ നേരിട്ടു വണ്ണബിച്ചിരിക്കുകയാണ് (ഗലാ. 5:2, 3, 6; 6:12, 13, 15 നോക്കുക), രോമർക്ക് ലേവനമെഴുതിയപ്പോൾ പരോക്ഷമായി ആ വിഷയത്തെ കൈകാര്യം ചെയ്തിരിക്കുകയാണ് (രോമർ. 2:28, 29 നോക്കുക).

ആ മതനിന്ന് ഹിലിപ്പിയ സഭയ്ക്ക് അപകടം വരുത്തിയേക്കുമെന്ന് പറലോസ് വിശസിക്കുവാൻ ഒരു കാരണം ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈത് പരിശുദ്ധം തമാവ് അവനു വെളിപ്പെടുത്തി കൊടുത്തതാകാം. ഒരുപക്ഷേ അടുത്ത സമയ തൽ ഹിലിപ്പിയയിൽനിന്നു ലഭിച്ച വിവരങ്ങളിൽ പെട്ടതാകാം അത്. ഹിലിപ്പിയൻ അവനെ കുറിച്ച് എത്രമാത്രം വിചാരപ്പെടുന്നു എന്നു എപ്പുമാസ് അറിയുവാൻ അവൻ ആഗ്രഹിച്ചിരിക്കാം. ഒരിക്കൽ നൃഥപ്രമാണം അനുസരിക്കുന്നത് അനി വാരുമായിതീരും എന്നു പറലോസ് അറിഞ്ഞിരിക്കണം. എങ്ങനെയായാലും അവൻ തന്റെ വായനക്കാരെ മുന്നറയിക്കുവാനായി ആയുധാലയിലെ എല്ലാ ആയുധങ്ങളും പുറത്തെടുത്തിരിക്കുന്നു.

പറലോസ് തുടങ്ങി, “നായ്ക്കലെ സുകഷിപ്പിൻ.” വളർത്തുനായ്ക്കുട്ടിക ഒളി നിങ്ങളുടെ മനസിൽനിന്നു മാറ്റി നിർത്തുക. മരിച്ച്, “ഉടമമനസില്ലാത്ത, അഴുകുള്ളതും ഉച്ചിഷ്ടവും ഭക്ഷിച്ച് തമ്മിൽ കടക്കുടി, കടന്നുപോകുന്നവരെ ആക്രമിക്കുന്ന തെരുവ് നായ്ക്കലെ മനസിൽ കൊണ്ടുവരിക.”⁷ “നായ്ക്കൾ” എന്ന വാക്ക് തിരുവെഴുത്തിൽ എപ്പോഴും ഹാനി വരുത്തുന്ന രീതിയിലാണ് ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത്.⁸ ഇവിടെ വിവരിതാർത്ഥപയോഗമാണുള്ളത്. റബ്ബി മാർക്കിടിയിൽ ഒരു ചൊല്ലുണ്ട്: “ലോകത്തിലെ ദേശങ്ങൾ [അതായൽ, ജാതികൾ] നായ്ക്കലെ പോലെയാണ്.”⁹ ഇപ്പോൾ പറലോസ് അവർക്കു നേരെ തിരിഞ്ഞ്, (ഡയഹൂദ ക്രിസ്ത്യാനികൾ, ഇപ്പോഴും യെഹൂദമാരായിരിക്കുന്ന പർ) നായ്ക്കലെ പോലെ തന്നെയാണ് എന്നു പറയുന്നു.

“ആകാത്ത വേലക്കാരെ സുകഷിപ്പിൻ” എന്നാണ് പറലോസ് പിന്നെ പരയുന്നത്. ദുരുപരേഷ്ഠാക്കൾ തങ്ങൾ നല്ല വേലക്കാരാണെന്നാണ് വിശസിച്ചിരുന്നത്-എന്നാൽ അപൂർവ്വതലാൻ പറഞ്ഞത് അവർ ആകാത്ത വേലക്കാരാണെന്ന്-കാരണം ദൈവം കെട്ടാത്തത് അവർ ജാതികളിൽ കെട്ടുവാൻ ആഗ്രഹിക്കുകയായിരുന്നു. അവർ അവൻറെ വചനത്തോടു കൂട്ടു ചേർക്കുന്ന വരായിരുന്നു (വെളി. 22:18).

അടുത്തതായി “പരിചേരെനക്കാരെ സുകഷിപ്പിൻ” എന്നാണ് ഹിലിപ്പിയരെ മുന്നറയിച്ചത്. മുല ഭാഷയിൽ “ഹാർഡ് സെർക്കംസിഷൻ” എന്നത് വാക്കുകൾ കൊണ്ട് പത്രാടുന്നതുപോലെയാണ് (കരോറോം). (3:3-ൽ കാണുന്നതുപോലെ) “പരിചേരെന” എന്ന വാക്ക് തർജ്ജാമ ചെയ്തിരിക്കുന്നത്, പെരിറ്റോം

എന്നാണ്, അർത്ഥമും, സംയുക്തവാക്കിൽ, “ചുറ്റും” (പെരി) എന്നും “മുറിക്കുക” (ആരം) എന്നും ആണുള്ളത്. പഞ്ചലാസ് വാക്യം 2 രീതിയിൽ ക്രൂന്തിൽ പെരി എന്ന വാക്ക് മാറ്റി കാറ്റാ ചേർത്തിരിക്കുകയാണ്, അതിന്റെ അർത്ഥമും, “താഴെ” എന്നാണ്. ആ മാറ്റത്താൽ, യെഹൂദരാർ പരിശൈലിച്ചിരുന്ന പരിചേദദാനയുടെ അർത്ഥമും മാറി, അനുഭവവൈനാരെ നമസ്കരിച്ചിരുന്നവർ സ്വീകരിച്ചിരുന്ന അംഗഭാഗം വരുത്തുന്ന രീതി അവലംബിക്കുന്നതായിരിക്കുന്നു. എൻപ്രഹസ്തിയുടെ ചില അച്ചടികളിൽ 3:2 എന്ന് മാർജിനിലെ കുറിപ്പിൽ “ഫാൾസ് സർക്കാൻസിഷൻ” എന്നു കൊടുത്തിരിക്കുന്നു: “അക്ഷ [രികമാറ്റി] അംഗവൈകല്യം” എന്നാണ്. ആ വാക്കിന്റെ മാറ്റാരു രൂപമായ “മുട്ടിലേറ്റ്” എന്നാണ് ആധുനികമായ ലിക്ക തർജ്ജികളിലും: എൻകൈജേവി; എൻപ്രൈവി; എൻആർഎസ്വി; സിജേബി. LXX രീതിയിൽ പ്രവാചകരാർ അവരുടെ ശരീര രണ്ടുഭാഗങ്ങൾ പിടിച്ചിരുന്നതായി വിവരിക്കുന്നതിന് അത് മാറ്റാരു രൂപമായ കാറ്റാടോം ആണ് ഉപയോഗിച്ചിരുന്നത് (1 റാജാ. 18:28).

வாக்யம் 3. பழலூரை துடருளும், நாமலூ பறிசேருக்கார். “வாஸ்த வத்திலுஜி” என வாக்கு முலுகருமத்திற் ஹஸ். பழலூரை பரிசேர்த் “நா மலூ பறிசேருக்கார்” என்னாள். யெஹுவனாரை பரியுன்னதினாள் “பறிசேருக்கார்” என பிரயோகம் உபயோகிப்பது (ஸல. 2:8, 9 ஸோகூக). அவன் மலுக்கிற பரிசேரு, “ஹன் கீகிஸ்தூாகிக்கலாள், வாஸ்தவத்திலுஜி யெஹுவனார், வாஸ்தவத்திலுஜி வெறுமக்கல்.” பழலூரை ரோமாக்கார்க்கு எழுதி,

പുറമെ യൈഹുഭനായവൻ, യൈഹുഭന്നല്ല; പുറമെ ജിഡനതിലുള്ളത് പരിചേദനയുമല്ല. അക്കമെ യൈഹുഭനായവന്തെ യൈഹുഭൻ; അക്ഷരത്തിലല്ല ആത്മാവിലുള്ള ഫൂട്ടു പരിചേദനയിൽതെ പരിചേദന; അവന്നു മനുഷ്യർഥ്രിൽനിന്നുണ്ടാവുന്ന പുക്കുച്ചലവിക്കും (രോമർ 2:28, 29).

അവബോധിന്നും അവരെ സന്തതികൾക്കും ഉടമ്പടിയുടെ അടയാളമായി നൽകിയതായിരുന്നു പരിചേരേറു (ലി. 17:9-14; പുറ. 6:7 നോക്കുക) “നാം അണ് പരിചേരേറുക്കാൻ” എന്നു പറയുന്നതിനർത്ഥം, “ഇപ്പോൾ, ക്രിസ്തുമാനികളായ നാം മാണ് ദൈവത്തിന്റെ ഉടമ്പടിയുള്ള ജനം, നാമാണ് ദൈവത്തിന്റെ പുതിയ യിസ്രായേൽ [ഗല. 6:16 നോക്കുക]. പുരാതന യിസ്രായേലിനു വാർദ്ധാനം ചെയ്തത് നാം അവകാശമാക്കിയിരിക്കുന്നു” (രോമർ. 9:24-26; 1 പാത്രാ. 2:9, 10). (ജഡിക യിസ്രായേലിനു ഭാവിയിൽ ദൈവ പദ്ധതിയിൽ ചില സ്ഥാനമുണ്ടെന്ന ചിലർ ഇന്ന് വാദിക്കുന്നു, പക്ഷേ വൈഖിശ് അതു പറിപ്പിക്കുന്നിലു).

കുണ്ടലാൻ വാസ്തവത്തിലുള്ള പരിചേദങ്കൾ” എന്ന് പറയുമ്പോൾ ശ്രദ്ധിച്ച്, “ഹൃദയ പരിചേദന ... ഏറ്റവരുടെ” മുന്നു സവിശേഷതകൾ പാലാം പറയുന്നു (രോമർ. 2:29 നോക്കുക).

1. അവവർ ദൈവത്തെ ആര്ഥായിവിൽ ആരാധിക്കുന്നു. മൂലവേദഭാഗം അവ തരിപ്പിക്കുന്നതിൽ ചിലർക്ക് അൽപ്പം പ്രധാസം നേരിടുന്നു. ശൈക്ഷണിക അക്ഷരിക്കമായി അർത്ഥമാക്കുന്നത്, “[ദൈവത്തിന്റെ] ആര്ഥാവ് [കൊണ്ട്] ആരാധിക്കുന്ന [വർ]” എന്നാണ്. പല തർജ്ജിമകാർ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതുപോലെ ഈത് പല വിധത്തിൽ വ്യാവ്യാമിക്കാവുന്നതാണ്:

കൈജീവി: “രെദ്വത്തെ അത്മാവിൽ അരാധിക്കു.”

ആരംഖിപ്പി: “ബൈവത്തെ ആത്മാവിൽ ആരാധിക്കുക.”

എൻകെജേവി: “ബൈവത്തെ ആത്മാവിൽ ആരാധിക്കുക.”

എൻഎൻസിവി: “ബൈവത്തിന്റെ ആത്മാവിൽ ആരാധിക്കുക.”

എൻബേവി: “ബൈവത്തിന്റെ ആത്മാവിനാൽ ആരാധിക്കുക.”

സിംഗിവി: “ബൈവാത്മാവിന്റെ ശക്തിയാൽ ആരാധിക്കുക.”

“സ്പിറിറ്റ്” എന്ന വാക്കിന്റെ “എസ്” എന്ന അക്ഷരം യേശു 4:24 ലെ ഉപയോഗിച്ചതുപോലെ ചെറിയ അക്ഷരത്തിലാണ് പൗലോസ് ഉപയോഗിച്ചതെങ്കിൽ അർത്ഥമുണ്ടായാൽ അതായിരിക്കും: “ബൈവം ആത്മാവാകുന്നു. അവനെ നമസ്കരിക്കുന്നവർ ആത്മാവിലും സത്യത്തിലും നമസ്കരിക്കേണം.” ശതിയായ മനോഭാവത്താലില്ലാതെ, ശരിയായി ബൈവത്തെ നമസ്കരിക്കുവാൻ സാധ്യതയുണ്ട്. അങ്ങനെയാണ് സംഭവിക്കുന്നതെങ്കിൽ, അത് ആരാധനയേ ആകുന്നില്ല (1 കൊ. 11:27, 28 നോക്കുക).

“സ്പിറിറ്റ്” എന്ന വാക്കിൽ “എസ്” പലിയ അക്ഷരത്തിലാണ് പൗലോസ് ഉപയോഗിച്ചതെങ്കിൽ, ആരാധനയിൽ പരിശുദ്ധാത്മാവിന്റെ പകിനെ കൂടിച്ചാണ് അവൻ പറയുന്നത്. ആത്മാവ് ബൈവശാസിയർക്ക് നിർദ്ദേശിച്ചതും വെളിപ്പെടുത്തിയ വചനപ്രകാരമായിരിക്കും നമസ്കരാം (പ്രവ്യ. 2:42; 2 തിമോ. 3:16, 17 നോക്കുക). പരിശുദ്ധാത്മാവ് (പ്രാർത്ഥനയിൽ നാമു സഹായിക്കുന്നു (രോമർ 8:26, 27), അതാണ് ബൈവത്തെ ആരാധിക്കുന്നതിൽ മുഖ്യമായത്. കൂടാതെ, നീതി, സന്ദേശം, സമാധാനം എന്നിവ ആത്മാവിൽ നിന്നു പറിപ്പെടുന്നു (രോമർ 14:17), ആരാധനയിൽ അവ ആത്മാവിനാൽ സംഭാവന ചെയ്യുമെന്നതിൽ യാതൊരു സംശയവുമില്ല.

“ആത്മാവിൽ ആരാധിക്കുക” എന്നു പറയുന്നത് ചില മതവിഭാഗങ്ങളുടെ കരിസ്മാറ്റിക് അനുഭവ പ്രകടനവുമായി യാതൊരു ബന്ധവുമില്ല എന്നു തുറന്നു പറയും. അമാർത്ത നമസ്കരാം സവിശേഷതയുടെ അതസ്വിനു നേര വിപരിതമാണ് അത് (1 കൊ. 14:40 നോക്കുക).

“സ്പിറിറ്റ്” എന്നതിന്റെ “എസ്” ചെറിയ അക്ഷരത്തിലായാലും “എസ്” പലിയ അക്ഷരത്തിലായാലും, “ഇവിടെ ഉറന്നൽകൊടുത്തത് ക്രിസ്തീയ ആരാധനയുടെ സവിശേഷതകാണ്.”¹⁰ ജീവത്തിൽ ആശയിച്ച് പരിശേഷനകൾക്കുന്നതും (ജീവിക ചടങ്ങ്), ആത്മാവിൽ ആശയിച്ച് വാസ്തവത്തിലുള്ള/പരിശേഷഭാഗ ഏൽക്കുന്നതും തമിലുള്ള അനുരമാണ് പൗലോസ് എടുത്തു കാണിക്കുന്നത് (ആത്മിയ ആരാധന).

2. വാസ്തവത്തിലുള്ള പരിശേഷഭാഗാർ ക്രിസ്തുയേശുവിൽ പ്രശംസിക്കുന്നവരാണ് എന്നും പൗലോസ് പറഞ്ഞു. ദുരുപദ്ധതാക്കന്നാർ പ്രശംസിച്ചിരുന്നത് അവരുടെ ആചാരങ്ങളിലും ചടങ്ങുകളിലുമായിരുന്നു, പക്ഷേ നമ്മുടെ പ്രശംസ നമുക്കുവേണ്ടി മരിച്ചവനിലാണ്. മോട്ടിർ പറഞ്ഞതനുസരിച്ച്, “കൂടുതൽ കരുത്തുള്ള തർജ്ജിമയാണ്” “പ്രശംസ.”¹¹ പൗലോസ് ആ വാക്കിന്റെ മറ്റൊരു രൂപമാണ് ഗലാത്യർ 6:14 ലെ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത്: “കർത്താവായ യേശുക്രിസ്തുവിന്റെ ക്രൂശിൽ അല്ലാതെ പ്രശംസിപ്പാനിടയാവരുത്.”

നാം ചെയ്തിട്ടുള്ളവയിലില്ല നാം പ്രശംസിക്കുന്നത് (രോമർ 4:2 നോക്കുക), പക്ഷേ അവൻ നമുക്ക് വേണ്ടി ചെയ്തതിലാണ്.

3. അവർ ജീവത്തിൽ ആശയിച്ചിരുന്നില്ല എന്നാണ് പൗലോസ് പറഞ്ഞത്. സന്ദർഭത്തിൽ, ജീവികമായ പരിശേഷന ആശോഷാപ്പിക്കുന്നതിൽ ആശയിച്ചി

രുന്നില്ല എന്നർത്ഥമം. എങ്ങനെന്നയായാലും, മിക്ക തർജ്ജിമകളും പ്രായോഗികത വരുത്തിയിരിക്കുന്നത് പുറമെയുള്ള (ജഡം) തിനാണ്, അത് ഉള്ളിലുള്ളതിന് എതിരാണ് (ആത്മാവിഞ്ഞ്).

റിഹ്നപി—“ഞങ്ങൾ പുറമെയുള്ള ഒരു ആദ്ദോഷാഷ്ടത്തിലും ആശയിക്കുന്നില്ല.”

സിജേബി—“മാനുഷിക യോഗ്യതകളിൽ ഞങ്ങൾ പ്രശംസിക്കുന്നില്ല.”

സിഹ്നപി—“ഞങ്ങൾ ചെയ്തിട്ടുള്ളവയെ കുറിച്ച് ഞങ്ങൾ പൊങ്ങേം പറയുന്നില്ല.”

“വാസ്തവത്തിലുള്ള മതത്തിന്റെ ആന്തരികവും ബാഹ്യവും” മുകളിലേ ക്കുള്ളതുമായ വശങ്ങളായിട്ടാണ് “വാസ്തവത്തിലുള്ള പരിചേദനയായി” മോട്ടിർ പറഞ്ഞത്.¹²

“വെദവത്തിന്റെ ആത്മാവിൽ നാം ആരാധിക്കുന്നതിനാലാണ്” മുകളി ലേക്ക് എന്നു പറഞ്ഞത്.

“ക്രിസ്തുയേഖുവിൽ പ്രശംസിക്കുന്നതിനാലാണ്” ബാഹ്യമായി എന്നു പറഞ്ഞത്.

“ജയത്തിൽ ആശയിക്കാതിരിക്കുന്നവരായതിനാലാണ്” ആന്തരികം എന്നു പറയുന്നത്.

പ്രായോഗികത

“ഒടുവിൽ, എൻ്റെ സഹോദരമാരേ” (3:1-3)

3:1-3 ഉപദേശിക്കുവാനും പ്രശംസിക്കുവാനുമുള്ള ഒരു സമീപനം ഇതാണ്:

1. പ്രാലോസിന്റെ ഓർമ്മിപ്പിക്കൽ (3:1)
2. പ്രാലോസിന്റെ ആവർത്തനം (3:1)
3. പ്രാലോസിന്റെ പരിത്യാഗം (3:2)
4. പ്രാലോസിന്റെ വൈജ്ഞാക്ക (3:3)

“കർത്താവിൽ സന്നോഷിപ്പിന്” (3:1-10)

3:1-10 ലെ “കർത്താവിൽ സന്നോഷിപ്പിന്” എന്ന വിഷയത്തെ വിവുല മാക്കി ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുകയാണ് താഴെ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന തലവാചകങ്ങൾ. “നിങ്ങൾ ന്യായപ്രമാണത്തെ അനുസരിച്ച് സന്നോഷിക്കാതിരിക്കുക” (3:2,3); “നിങ്ങളുടെ ആത്മിക പെപ്പതുകത്തിൽ സന്നോഷിക്കാതിരിക്കുക” (3:4, 5); “നി അഭ്യുടെ ആത്മിയ നേട്ടങ്ങളിൽ പ്രശംസിക്കാതിരിക്കുക” (3:5, 6); “ക്രിസ്തു പിൽ സന്നോഷിക്കുക” (3:7-10).

പരിത്യാഗം (3:2)

വെവ്വേശാസ്ത്രപരമായ പരിശീലനമായി പരിചേദന ഏൽക്കുന്നതിൽ തെറ്റ് കൊണ്ടില്ല; എന്നാൽ അത് മതപരമായ ഒരു ആദ്ദോഷാഷ്മായി ചെയ്യു വാൻ ക്രിസ്ത്യാനികളെ നിർബ്ബന്ധിക്കുന്നതാണ് “അംഗവൈകല്യം” ആയി പറ

ലോസ് പരിശീലനത്ത്. പരിചേരദന പ്രവൃത്തികൾ ആത്മിയ പ്രാധാന്യം ഒന്നുമില്ല. അപ്പാസ്ത്രലൈൻ ഗലാത്യരോടു പരിശീലനം, “കുറിസ്തുയേശുവിൽ പരിചേരദനയില്ല, അഗ്രചർമ്മവുമല്ല സ്വന്നഹത്താൽ വ്യാപരിക്കുന്ന വിശ്വാസമത്ര കാര്യം” (ഗല. 5:6; 6:15 നോക്കുക). പിന്നെയും അവൻ പരിശീലനത്തു, “പരിചേരദന ഒന്നുമില്ല; അഗ്രചർമ്മവും ഒന്നുമില്ല; ദൈവകർപ്പപന പ്രമാണിക്കുന്നതത്ര കാര്യം” (1 കോ. 7:19).

“സുക്ഷിപ്പിൻ!” (3:2)

അമ്മിൽ മിക്കപേരും മുന്നറിയിപ്പ് അടയാളങ്ങൾ കണ്ടിട്ടുണ്ട്: “മുന്നറിയിപ്പ്! റോധ് അടച്ചിരിക്കുന്നു!” ആ മുന്നറിയിപ്പ് അവഗണിക്കുന്നത് നമ്മുടെ അപകടത്തിനാണ്. ഫലത്തിൽ, പാലോസ് ഹിലിപ്പിയരോട് പരിശീലനത്തു, “മുന്നറിയിപ്പ്! മുന്നറിയിപ്പ്! മുന്നറിയിപ്പ്!” ദുരുപദേശടക്കമെന്നർ സ്വാധീനം ചെലുത്തുവാൻ കഴിവുള്ളവരും, പഴയനിയമത്തിൽ പ്രാപിണ്യം ലഭിച്ചവരും ആയിരുന്നേക്കാം. എന്നിരുന്നാലും, അവർ “നായകളും” “ആകാത്ത വേലകാരും,” “വ്യാജ പരിചേരദനകാരും” ആണ് അതുകൊണ്ട് അവരെ “സുക്ഷിപ്പിൻ!” എന്നാണ് പറയുന്ന പറഞ്ഞത്.

എവിടെയാണ് നമ്മുടെ പ്രശ്നം? (3:3)

മനുഷ്യരായത്തിനാൽ നാം ചെയ്ത പ്രവൃത്തികളിൽ പ്രശ്നംസിക്കുവാൻ പ്രേരിതരായെക്കാം: പ്രഗതഭരായ പ്രാസംഗികരിൽ, വലിയ കുട്ടം ആളുകൾ നമ്മുടെ ആരാധനകൾ വരുന്നതിൽ, അല്ലെങ്കിൽ നാം കൈവരിക്കുന്ന നേടങ്ങളിൽ. അവയെല്ലാം പരാജയപ്പെടുന്നവയാണ്; അവയെല്ലാം ഇന്നു കാണുന്നതും നാശം ഇല്ലാതാകുന്നതുമാണ്. പകരം, ഇളക്കാത്തതും മാറാത്തതുമായവയിലാണ് നാം പ്രശ്നംസിക്കേണ്ടത്: കർത്താവിൽ (3:4-11).

കുറിപ്പുകൾ

¹വ്യക്തിപരമായ ലേവനങ്ങളിൽ പാലോസ് ഇവിടെ മാത്രമല്ല “ഒടുവിൽ” എന്ന വാക്ക് ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത്. 1 തെസലാനിക്ക് ലേവനത്തിൽ നാലിൽ-മുന്ന് എന്ന നിലയിൽ “ഒടുവിൽ സഹോദരരാരേ” എന്ന പ്രയോഗം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. (1 തെസ്സ്. 4:1). ²അലൈക് മോട്ടിൽ, ദ മെസ്സേജ് ഓഫ് ഹിലിപ്പിയൻസ്: ജീസസ് അവർ ജോയ്, ദ ബൈബിൾ സ്പിക്ക് ടുഡേ (ധൗര്യോദായ ഗ്രേഗാപ്, III.: ഇന്ത്രൻ-വാങ്ങസിറ്റി പ്രസ്, 1984), 147. ³ആവൻ മലോണ്, ഏപ്സ് ടു ദ പൈപ്സ്: റൂഡ്യൈസ് ഇൻ ഹിലിപ്പിയൻസ് (നാഷിലേ: 20ത് സെഞ്ചുറി കീസ്റ്റ്യൻ, 1991), 72. ⁴വില്യം ബാർക്ക്സ്, ദ ലൈറ്റേഴ്സ് ടു ദ ഹിലിപ്പിയൻസ്, കാലാഖ്യസ്സ്, ആന്റ് തെസലാനിക്കുന്സ്, റിവ. എഡി., ദ ബൈഡിലി റൂഡ്യൈ ബൈബിൾ സീരീസ് (ഹിലിബൈൽപിയ: വെസ്റ്റ്മിനിസ്റ്റ് പ്രസ്, 1975), 51. ⁵മലോണ്, 72-73. ⁶ഇവില്ല്, 73. ⁷ജെ. ബി. ലൈറ്റ്‌ഫുട്ട്; കോട്ടുവ് ഇൻ ബാർക്ക്സ്, 53-54. ⁸നോക്കുക, ആവ. 23:18; 1 ശമ. 24:14; 2 രാജാ. 8:13; സക്രീ. 22:16, 20; മത്ത. 7:6; 15:26, 27; ബൈജി. 22:15. ⁹ബാർക്ക്സ്, 54. ¹⁰റാൽഫ് പി. മാർട്ടിൻ, ദ എഴുപ്പിലൂപിൽ ഓഫ് പോർ ടു ദ ഹിലിപ്പിയൻസ്, റിവ. എഡി., ടിന്റോൺ ന്യൂ ടെന്റ്മെന്റ് കമ്മന്റീസ് (ശാന്തി റാസ്സിസ്, മെക്ക്: ഡാസ്റ്റിയുഎം. ബി. എർബ്ബമാൻസ് പബ്ലിഷിങ്സ് കമ്പനി, 1987), 142.

¹¹മോട്ടിൽ, 151. ¹²ഇവില്ല്, 150.